

Eğitim Yönetiminde Girişimci Liderliğin Karakteristik Özelliklerinin İncelenmesi

Mehmet Ant

MEB Eğitim Yöneticisi

mehmetant1978@gmail.com, ORCID:0000-0003-5844-0127

Özet

Bu çalışmada eğitim yönetiminde girişimci liderliğin karakteristik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede çalışma kapsamında girişimci liderliğin yanı sıra eğitim yönetiminde yenilikçi düşünce anlayışına da yer verilecektir. Konu bütünlüğü içerisinde girişimci lider, girişimci liderin özellikleri, girişimci liderliğin yaklaşımı ve yenilikçi düşünce, yenilikçi düşünce anlayışının özellikleri ele alınacaktır. Eğitim yönetiminde liderlik bir süreç olarak yöneticinin davranışı ile çok ilişkilidir. Bu davranış süreci ile iyi bir yönetici kurumdaki diğer çalışanları, işlerini kurum hedeflerine ulaşması doğrultusunda yapmaları hususunda etkilemeye çalışır. Eğitim yöneticiliği başta olmak üzere liderlik süreci dinamik bir süreç olduğundan insanları en iyi şekilde etkileyecek bir rol, yöntem ve teknik yapı bütünlüğü içerisinde değerlendirilebilir. Eğitim yönetiminde çeşitli ve farklı bir dizi liderlik çeşidi bulunmakta ve her biri farklı durum ve koşullarda en uygun biçim olarak görölmektedir. Çalışanları belirli bir amaç ve hedef doğrultusunda davranmaya sevk eden, etkileyen kişi gerçek bir eğitim yöneticisi olarak prototip bir liderdir de aynı zamanda.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Girişimci Liderlik, Yenilikçi Düşünce

Examination of the Characteristic Features of Entrepreneurial Leadership in Educational Management

Abstract

In this study, it is aimed to examine the characteristic features of entrepreneurial leadership in educational management. Within this framework, in addition to entrepreneurial leadership, innovative thinking in educational management will also be included in the scope of the study. Within the scope of the subject totality, the entrepreneurial leader, the characteristics of the entrepreneurial leader, the approach of entrepreneurial leadership and the characteristics of innovative thinking, innovative thinking understanding will be discussed. Leadership in educational management is very much related to the behavior of the manager as a process. With this behavior process, a good manager tries to influence other employees in the institution to do their jobs in accordance with achieving the goals of the institution. Since the leadership process, especially education management, is a dynamic process, it can be evaluated within the integrity of a role, method and technical structure that will affect people in the best way. There are a number of diverse and different types of leadership in educational management, and each of them is considered the most appropriate form in different situations and conditions. A person who encourages and influences employees to act in accordance with a certain goal and goal is also a prototype leader as a real education manager.

Key Words: Educational Management, Entrepreneurial Leadership, Innovative Thinking

Giriş

Eğitim yönetimi başta olmak üzere liderlik özelliklerinin artık değişen dünya koşullarında girişimci ve yenilikçi olması elzemdir. Girişimcilik ve yenilikçi düşünce anlayışına sahip olan eğitim yöneticilerinin diğerlerine kıyasla başarılı olma durumları çok daha yüksektir.

Günümüz dünya ticaretinde atılan ülkelerin ve ürünlerin sayısı hızlı artış göstermektedir ve bu artış küreselleşmeyi ve rekabeti yanında getirmektedir. Bu rekabeti herkes kendi lehine çevirebilmek için çeşitli arayışlara girmişlerdir (Acar, 2020).

Bu arayış ürün ve hizmette az maliyet ve kaliteli ürün üretmeye itmiş, bu etki tüm büyük, küçük firmaları etkilemiştir. Bu etki sadece ekonomik değil siyasal ve teknoloji olarak ta kendini göstermektedir (Tabak, 2012).

Eğitim Yönetiminde Girişimci Liderliğin Karakteristik Özelliklerinin İncelenmesi

Ticaret aynı yaşayan bir canlı gibi her geçen gün daha da gelişmektedir. Tüm firmalar bir adım önceyi tahmin etmeye çalışmaktadırlar, bunu yapabilmenin en önemli yolun da akıldan geçtiğini düşünmektedirler (Sabuncuoğlu, 2013).

Bilgiyi kullanan ve üreten bir ÷lke her zaman bir adım önde olan ve gelişen bir ÷lke olarak adlandırılmış akıl ve bilgiyi kullanmayan diğerleri de bu bilgileri kullan 2.seviye ÷lkeler olarak kalmıştır (Bakan, 2010).

÷lkeler akıl ve bilgiyi kullanarak yakaladıkları bu gelişmeyi ekonomiye aktarmaları için var olan bir yol olarak inavasyonu görmüşlerdir (Zile, 2019).

İnovasyon; farklı değişik fikirler geliştirmek ve bunları uygulamaktır, farklı değişik fikirler oluşturarak ortaya yeni fikirler koymak var olan ürünlerin üzerinde değişiklik yaparak daha etkileyici, daha kullanışlı, albenisi olan ürünler haline getirmek bunun yanında organizasyonda, süreçte, pazarlamada, ürün ve hizmet alanlarında da denenmemiş, yapılmamış ve geliştirilmemiş faaliyetleri içerir.

EğİTİM YÖNETİMİNDE GİRİşİMCİ LİDERLİğİN ÖZELLİKLERİ

Eğitim yönetiminde girişimci liderliğin dikkat çekici ve lider özellikleri göze çarpmaktadır. Söz konusu bu özellikleri aşağıdaki şekilde maddeler halinde açıklamak mümkündür:

1. Esneklik

Girişimci liderler esnek olabilmeli ve işleri ilerledikçe planları değiştirebilmelidir, hatta hiçe sayabilmelidir. Değişiklik durumlarında bunu sinirlenmeden, strese girmeden ya da aşağılanmadan yapabilmeli (Acar, 2020).

2. Alçak Gönüllülük

Kurumun her başarısızlığında, bu aynı zamanda liderin hatası olmalıdır. Kurumun her başarısında, bu aynı zamanda çalışanın hatası olmalıdır. Her iki koşulda da üzerine pay almayı bilmelidir. (Acar, 2020).

3. Hedefe Yönelme

Bir lider olarak, yatırımlarınız, zamanınız ve enerjinizin yolun dışına çıkması kolaydır. Her oluşuma, her konuşmaya ve her yemeğe katılmak istersiniz. Aslında önemli olan dikkattir. Zamanınızı ve enerjinizi, kurumunuza ve onun başarısında en etkili olacak şeylere yatırmalısınız (Zile, 2019).

4. Kararlılık

Çoğu başarılı girişimci lider, gün boyunca verdikleri onlarca karardan ötürü gerçeklerin tamamına erişecek zamanları olmadığını fark eder. Bunun yerine, kurumun ilerlemesini sağlayacak sağlıklı kararlar vermeye yetecek kadar bilgi almayı tercih ederler. Bu kararların bazıları yanlış olacak, ama bu hatalardan ders almak ve tekrar denemek kararsız kalıp hareket edememekten daha iyidir (Sabuncuoğlu, 2013).

5. Bir Şeye Bağlı Kalmak

Ne tür olursa olsun yeni bir iş kurmak kolay değildir. Herhangi bir girişimciye bakacak olursanız, zor zamanların üstesinden gelecek isteklilik görürsünüz, fakat büyüklerin arasında, bunun da ötesine gider. Gerçekten etkileyici girişimciler işe terlerini katmaya isteklidirler, diğerleri

vizyonunu kavrayamasa bile. Onlar acele ederek düğümü kesip atmak yerine, düğümü açmak için adım adım ilerleyerek çalışabilirler (Özkent, 2015).

6. Vizyon

Vizyon bir girişimci liderinin en önemli özelliğidir. Nihai test, rüyayı aşılmasıdır. Etrafınızdakileri sizin vizyonunuza ve arayışınıza ikna edebilmektir. Tutarlı bir mesaj ve sürekli yenilenen enerji, diğerlerinin de sizin tutkunuzu yaşamasına yardım edecektir (Onur, 2007).

7. Sahiplik

Girişimci liderler, herhangi bir kurumda, onların yaratmak istedikleri etkiyi kontrol etmesine izin vermez. Bu liderler kendilerini başarılarının söz sahibi olarak görürler ve dış baskıları kendi kontrollerindeymiş gibi kabul ederler. Bir şeyler onları gerilettiğinde, bu liderler direnir ve durumu sahiplenirler (Müftüoğlu, 2022).

8. Pozitiflik

Pozitif bir zihniyet, mükemmel bir lideri tanımlar. Eğer kurşun geçirmez pozitif bir zihniyet içerisinde olmazsanız, bir girişimci lider olamazsınız. İşler sürekli iniş çıkışlarla doludur; eğer geminin kaptanı sürekli pozitif ise, diğerlerini de aynı hissetmeleri için etkileyecektir (Murray, 2016).

9. Pazarlamacılık

İletişim kurma ve satma yeteneği girişimci lider için olmazsa olmaz bir özelliktir. Mükemmel girişimci liderleri her zaman ürettiklerini pazarlayabilirler. Çalışanlarını onlara çalışması için,

yatırımcılarını onlara yatırım yapması için, ortaklarını onlarla ortak olması için, müşterilerini ürünleri almaları için ikna ederler. En mükemmel girişimci liderlerin hepsi iletişimi ve pazarlamayı bilirler (Mirze, 2010).

10. Öz-Farkındalık

En iyi liderler keskin bir öz-farkındalık hissine sahiptirler; kendilerinin güçlü yanlarını, daha önemlisi, zayıf yanlarını bilirler. Farkındalığı olan bir girişimci liderin büyüme alanları hakkında dürüst olabilecek kadar kendine güveni olmalıdır. En çok yardıma ihtiyacınız olan alanları bilmek birlikte çalışacağınız doğru kişiyi, aynı zamanda işiniz için en iyi potansiyel stratejik ortağı bulmanızı sağlar (Kumar, 2014).

11. Dinleme Yeteneği

Dinlemek çoğu iş ortamında tamamen küçümsenir. Sizin rekabetçi dünyanızda, genelde ilk ve en yüksek sesle konuşan kişi duyulur. Fakat geribildirim istemek ve duyduğunuzu özümsemek sizi her zaman daha iyi bir lider yapar (Bakan, 2010).

Yukarıda sayılanların dışında da elbette girişimci liderin sayılmayacak kadar özellikleri ve karakteristik farklılıkları söz konusu olabilir.

EĞİTİM YÖNETİMİNDE YENİLİKÇİ DÜŞÜNCE ANLAYIŞI

Kurumların inovasyon faaliyetlerindeki en önemli bilgi kaynağını kurum kendi içinde oluşturmaktadır. Yani en yüksek bilgi kurumun kendi birimlerinden gelmektedir. Bunu konferanslar, fuarlar, sergiler, yurtiçi ve yurtdışı eğitimler düzenlemek şeklinde geliştirebilirler (Cemal, 2014).

Kurumların inovasyon yapamama nedenleri arasında ise en çok inovasyon yapmanın önüne çıkabilecek bürokratik engeller gelmektedir. Bunu aşmak ve alt etmek için tüm çalışanları cesaretlendirmek gerekir (Drucker, 2016).

İnovasyon faaliyetleri ile ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak inovasyon performansını olumlu etkilemek gerekir. Kuruluşlarla yapılan işbirliği ve sıkı ilişkiler sayesinde ortaya çıkan öğrenme ve bilgi yayını ile inovasyon performansının en temel kaynağını oluşturmak önemlidir (Gümüşlüoğlu, 2009).

Kurumsal araştırma sürecinde, liderin ortaya koyduğu perspektif özelinde gerek konunun farklı ve değişik olması gerekse soruların uyandırdığı merak ile birçok kişi heyecan ve istekle araştırmaya katılabilir. İnovasyonla ilgilenen veya ilgi duyan kurum yöneticilerinin çalışmaya verdikleri önem ve geri dönüşlerden alınan izlenimler ile kurumların olumlu yönde yansımalar olacağını ifade etmek gerekir (Acar, 2020).

Yenilikçi düşünce anlayışını gerçekleştirmede bu çerçevede girişimci liderlerin yapılabilecekleri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Farklı Düşünme

Farklı düşünme yeteneği geliştirmek; var olan durumları sorgulayarak engel olarak verilenleri gerçekte engel olup olmayacağını görmeye çalışmak, teknoloji, diğer kurumlar ya da kişiler üzerinde adeta bir radar biri gözlem yapmak, yeni bir şeyler denerken edinilen deneyimler ya da önemli bilgi/fırsat yakalamak üzere uyarıcı konuşmalar, görüşmeler içinde bulunmak farklı düşünceyi gerekli kılmaktadır (Zile, 2019).

2. Odaklanmak

Odaklanmak; doğru sonuca ulaşmak adına tek kişilik bir odak gurubu olarak çalışabilmek, diğerlerini, göremediği bir konuya ısrarcı olarak yönelebilmek, bir çok alanda başarılı olmaya çalışmaktansa en iyi yaptığı işe odaklanmak ve gerektiğinde hayır diyebilmektir (Drucker, 2016).

3. Empati Kurmak

Empati kurarak birey bakış açısını ortaya çıkarmak; üzerinde çalışılan şey ister bir ürün ister bir hizmet olsun, kullanıcı bakış açısı, deneyimine göre tasarım yapabilmek için ürünün/hizmetin son kullanıcısı gibi bakabilmektir. Burada da girişimci lidere çok iş düşmektedir (Özkent, 2015).

4. A Takımı Oluşturma

A takımı oluşturma; işlerinde iyi olduğunu ya da olacağını gösteren/gösterebilen kişilerden oluşan bir ekip kurmaktır. A takımı girişimci liderin en yakınında bulunan ana kadroyu ifade etmektedir (Murray, 2016).

5. Motivasyon

Motivasyon; en büyük motivasyon kaynağı çalışanların harika, fark yaratan bir ürün/hizmet üzerinde çalıştıklarını hissetmelerini sağlamaktır. Bu sayede çalışanların güdülenmesi daha kolay gerçekleşebilecektir (Onur, 2007).

6. Tutku

Tutku; başarıya dair içsel olarak geliştirilen güçlü arzu duygusunun örgüte empoze edilmesini sağlamaktır. Tutkulu bir girişimci liderden beklenen tutku anlayışını ve işini sahiplenmeyi çalışanlara aktarabilmektir (Tabak, 2012).

7. Beyin Fırtınası

Beyin fırtınaları organize etmek; çalışanların yenilikçi fikirlerini rahatça ve istekle ifade edebilmelerine olanak sağlanacak samimi, doğal, içten, tatlı sohbet ortamları organize etmek gereklidir (Kaya, 2009).

8. Psikolojik Güçlendirme

Psikolojik güçlendirme yapmak; çalışanlara işleri konusunda sorumluluk vererek, onların işlerine olan bağlılığını güçlendirmek ve kendilerine verilen değerle motivasyonlarını artırmaktır (Cemal, 2014).

9. Açık ve Yalın İletişim

Açık ve yalın iletişim sistemi kurmak; gerek kurum için iletişimde gerekse de kurum dışında iletişim kurmak, kurulan iletişimi geliştirmek, diğer bireylerle olan iletişimi anlaşılabilir, yalın ve kolay ulaşılabilir seviyeye getirmektir (Bakan, 2010).

10. Ürünü Önemsemek

Kârdan önce ürünlere önem vermek; öncelikle hedef, fark yaratan ürünler ortaya çıkarmaya çalışarak, hem çalışanların motivasyonunu sağlamak hem de diğer bireylerin ilgisini çekmek, bunun sonucu olarak da kâr elde etmeyi sağlamaktır (Çetin, 2010).

11. İşbirliği Yapmak

İnovasyon sürecinde kurumlar ekipman, malzeme, yedek parça veya yazılım tedarikçileri ile işbirliği içerisinde olmak durumundadır. Girişimci liderin bu işbirliğine önem vermesi gerekmektedir (Gümüşlüoğlu, 2009).

12. Laboratuvar Kurmak

Laboratuvarlar kurmak, Ar-Ge, üniversiteler ve yükseköğretim kuruluşları, enstitüler, sanayi kuruluşları ve üretim yapan meslek birimleri ile bilimsel ve teknik konularda yardımlaşmak ve proje geliştirmektir (Çetin, 2010).

Sonuç

Eğitim yönetimi çerçevesinde girişimci liderlerin hem karaktersitik özellikler olarak hem de yenilikçi düşünce anlayışına sahip olarak tekniği, bilimi ve her türden ilerleme ve gelişmeyi takip etmesi gerekmektedir.

İnovasyon dikkat, çaba, azim, istek ve bilgiye dayana bir süreçtir. İnovasyon süreci bilginin ekonomik ve toplumsal bir faydaya dönüştürülmesi, insanların değişime olan isteği inovasyonun gelişmesinde en etkili faktör olmuştur.

Yenilikçi düşünce perspektifinden konuya yaklaşıldığında tüm bunları yapabilmek için de fırsatları iyi değerlendirip etkin bir inovasyon ve girişimci ruh yapısının kurulması gerçekleştirilmelidir.

Girişimci liderler inovasyonu gerçekleştirmek ve başarılı olabilmek için de; büyük düşünen, farklı bakış açıları ile bakan, işleyen hücreleri harekete geçiren, sürekli olarak araştıran, takip eden, risk alan, yeni alanlara girmekten çekinmeyen, girişimci yaratıcılık sergileyen kişiler olmalıdırlar.

Eğitim Yönetiminde Girişimci Liderliğin Karakteristik Özelliklerinin İncelenmesi

İnovasyon hikâyelerinin ana aktörleri her zaman liderlerdir. İnovasyonun başarı ile sonuçlanması şüphesiz teknolojiyi insan ilişkilerini destekleyecek ve teşvik edecek şekilde yönlendiren bir lidere bağlıdır.

İnovasyonun gerçekleştirmede önemli olan fikri yaratan kişilerin yapmış olduğu liderliktir. Bunu yapmada fikir üretenle, uygulamaya geçenler arasında oluşan olumsuzluklar olabilir; bu olumsuzlukları gidermek, yönlendirmek, yönetebilmek ve inovasyonun gerçekleşmesini önemli kılmak gerekir.

İnovasyon sürecinde gerek çalışanların bireysel ve takım düzeyinde, gerekse örgütsel düzeyde inovasyona olumlu etkiler sağlayacak olan girişimci liderler her zaman göz önündedirler. Bu durum özellikle de eğitim yönetimi süreçlerinde doğrudan karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

Acar Murat, Kurum Kültürünün İnovasyona Etkileri Belirleyicileri, Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020, s. 49 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

Aksoy Müfit, Firma Düzeyinde Yenilikçilik (Yenilik) Ve Bilgi Yönetimi, İnovasyon Çeşitleri, http://www.sistems.org/know_info1.htm, (Erişim Tarihi 19.12.2022).

Bakan İsmail, "Liderlik "Türleri" Ve "Güç Kaynakları"na İlişkin Mevcut-Gelecek Durum Karşılaştırması", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2010, Cilt:12, 73-84. s. 75

Cemal Engin, İnovasyon, Optimist Yayınları, İstanbul, 2014.

Çelik Vehbi, Eğitim Ve Okul Yöneticiliği, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2005.

Çetin Canan, Yöneticilerin Liderlik Stilleri, İTO Yayınları İstanbul, 2010.

Çetin Canan, Toplam kalite Yönetimi, Beta Yayınları İstanbul, 2015.

Drucker Peter, İnovasyon ve Girişimcilik, Optimist Yayınları, İstanbul, 2016.

Durna Ufuk, "Yenilik Yönetimi", Nobel Yayın, Ankara, 2012.

Gümüşlüoğlu Lale, “İnovasyon ve Liderlik”, Savunma Sanayi Müsteşarlığı Dergisi, Ekim 2009, s.37, <http://www.ssm.gov.tr/anasayfa/kurumsal/SSM%20Dergisi/2009-3/37-42.pdf> (Erişim Tarihi, 03.12.2022).

Başarılı girişimci liderlerin özelliği, <http://futureleadnow.com/basarili-girisimci-liderlerinin-1-onemli-ozelligi/>(Erişim tarihi: 06.12.2022).

Kaya Ali, Yönetimde İnsan İlişkilerinin Sırları, Eğitim Yayınları, İstanbul, 2009.

Kumar Nochur, İnovasyon Yapmak, Optimist Yayınları, İstanbul, 2014.

Mirze Kadir, İşletme, Literatür Yayınları, İstanbul, 2010.

Murray Kevin, Liderlik Ve İletişim, İş Bankası Yayınları İstanbul, 2016.

Müftüoğlu Tamer, Girişimciler lider vasıflı olmalı, <http://www.kigem.com/girisimci-lider-ruhlu-olmalı.html>, (Erişim Tarihi 19.11.2022).

Girişimci Liderlik, <http://www.istanbultalks.com.tr/blogs/girisimci-liderlik/>, (Erişim Tarihi, 22.12.2022).

Onur Gökcek, Yenilik Yönetimi Süreci ve Yenilik Stratejileri: Otomotiv Sektöründe Bir Alan Çalışması, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

Özkent Bora, Adım Adım İnovasyon, Elma Yayınları, İstanbul, 2015.

Sabuncuoğlu Zeyyat, Tuncer Tokol, Genel İşletme, Pegem Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Tabak Akif, Harun Şeşen, Liderlikte Güç Kaynakları, Detay Yayıncılık, Ankara, 2012.

Zile Hakan, Temel Bileşenleriyle Eğitimde Girişimciliğin Önemi, Alfa Yayınları, İstanbul, 2019.